

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 1

is Dedicated in honor of

Lilian and Nathan Haber

Dedicated by Amy and Jimmy

הלכה

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 1

הרמב"ם הלכות ברכות פרק א

(1) All blessings fall into three categories: blessings of enjoyment, blessings on commandments, and blessings of thanks, all of which appear as praise, thanks, and requests, so that a person will remember the Creator constantly and fear Him. (2) Ezra and his Court arranged the wording of all the blessings. It is not proper to alter them or to add or subtract from any of them. Whoever changes the wording that the Sages coined for blessings errs, since any blessing that does not mention God's name and His Kingship, is not a blessing, unless it immediately follows after another blessing.

(3) All blessings may be said in any language, as long as what one says is equivalent to that which the Sages decreed. Even if he changed the wording, as long as he has mentioned God's name and His Kingship and the subject of the blessing, he has fulfilled his obligation, even though he recited it in a non-sacred language.

א כל הברכות בלן שלשה מינים ברכות הנייה וברכות מצות וברכת הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכר את הבורא תמיד וליראה ממנו: ב ונסח כל הברכות עזרא ובית דינו תקנום. ואין ראוי לשנותם ולא להוסיף על אחת מהם ולא לגרע ממנה וכל המשנה מטבע שטבעו חכמים בברכות. אינו אלא טועה וכל ברכה שאין בה הזכרת השם ומלכות אינה ברכה אלא אם כן היתה סמוכה לחברתה. ג וכל הברכות בלן נאמרין בכל לשון והוא שיאמר בעין שתקנו חכמים. ואם שנה את המטבע הואיל והזכיר אזכרה ומלכות וענין הברכה אפלו בלשון חל יצא:

EIKEV FOR TUESDAY

TORAH

עקב ליום שלישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

כב ויתרך יי אלהך ית עממיא האלין מקדמך זער זער לא תפול לשציותהון בפריע דילמא תסגי עלך חיות ברא: כג וימסרנון יי אלהך קדמך

כב וְנָשַׁל יְדוּה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפְּנֶיךָ מַעַט מַעַט לֹא תוּכַל פְּלֹתָם מֵהָר פֶּן־תִּרְבֶּה עֲלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה: כג וַיִּנְתְּנֵם

(22) And the Lord your God will drive out those nations from before you, little by little: You will not be able to consume them speedily, lest the beasts of the field increase upon you. (23) But the Lord your God will give them to you, and

RASHI

רש"י

(22) **Lest the beasts of the field increase upon you** — *But is it not a fact that if Israel obey the will of the Omnipresent, they need not fear the beasts, as it is said, "And the beasts of the field will be at peace with you?"* (Job 5:23) *Rather, it was revealed to Moshe*

(כב) פֶּן תִּרְבֶּה עֲלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה. והלא אם עושין רצונו של מקום אין מתיראין מן החיות, שנאמר: "וחיית השדה השלמה לך" אלא גלוי היה לפניו

וישגשגון שגוש רב עד
 דישיצנון: כד וימסר מלכיהון
 בידך ותובד ית שמהון
 מתחות שמיא לא יתעתד
 אנש מקדמך עד דתשיצי
 יתהון: כה צלמי טעותהון
 תוקדון בנורא לא תחמד
 כספא ודקבא די עליהון ותסב
 לך דילמא תתקל בה ארי
 מרחקא דיי אלהך הוא: כו ולא
 תעל דמרחק לביתך ותהי
 חרמא כותה שקצא תשקצנה
 ורחקא תרחקנה ארי חרמא
 הוא:

יְדוּה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהֵמָּה מִהוּמָה גְדֹלָה
 עַד הַשְּׁמַדִּים: כד וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדְךָ
 וְהֵאבְדַת אֶת־שֵׁמֶם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא־
 יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הַשְּׁמַדֶּךָ אֲתָם:
 כה פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ לֹא־
 תִּחְמַד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחַתְּ לָךְ פֶּן
 תִּוְקַשׁ בּוֹ כִּי תֹעֵבֶת יְדוּה אֱלֹהֶיךָ הוּא:
 כו וְלֹא־תָבִיא תֹעֵבָה אֶל־בֵּיתְךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם
 כַּמֹּהוּ שִׁקָּץ | תִּשְׁקָצְנוּ וְתַעֵב | תִּתְעַבְנוּ
 כִּי־חֵרֶם הוּא: פ

He will confound them with great confusion, until they are exterminated. (24) And He will give their kings into your hand, and you will cause their name to perish from under the heaven; no man will be able to confront you, until you have exterminated them. (25) The graven images of their gods you will burn with fire; Do not covet the silver or gold that is upon them, nor take it for yourself, lest you be ensnared by it, for it is an abomination to the Lord your God. (26) Nor should you bring an abomination into your house, lest you are to be destroyed like it, but you will utterly detest it, and you will utterly abhor it; for it is to be destroyed.

RASHI

that they will sin in the future. (23) **And He will confound them** — All of this word is vocalized with a kametz, because the last מ is not part of the root, and it is equivalent to יהם. אותם, “And He will confound them.” But in “and when he drives the wheel of his cart,” (Isaiah 28:28) the verb הָמַם is all root [letters], therefore half of it [one syllable] has a kametz and half of it, a patach, just like any other verb of three letters.

רש"י

שְׁעִתִּידִין לַחֲטָא: (כג) וְהֵמָּם. נְקוּד קָמֶץ בְּלוּ, לְפִי שְׁאִין מ"ם אֶחָרוּנָה מִן הַיְסוּד, וְהָרִי הוּא כְּמוֹ "וְהֵם אוֹתָם" אֲבָל וְהֵמָּם גִּלְגַּל עֲגָלָתוֹ בְּלוּ יְסוּד, לְפִיכֶךָ חֲצִיזוֹ קָמֶץ וְחֲצִיזוֹ פֶּתַח, כְּשֶׁאֵר פֶּעַל שֶׁל שֶׁלֹשׁ אוֹתֵיזוֹת:

PROPHETS Isaiah 49–50

נביאים ישעיהו פרק מט-נ

כד הִיקַח מִגְבוּר מְלָקוֹחַ וְאִם־שְׂבִי צְדִיק יִמְלֹט: כד הִיתְנַסִּיב מִגְבְּרָא עַדִי וְאִם

49. (24) “Shall prey be taken from a mighty warrior, or shall the captives of

דָּשְׁבוּ וְכָאִין יִשְׁתּוּיב תּוֹ אָמַרְתָּ יְרוּשָׁלַם הָאֶפְשֶׁר דִּיתַנְסִיב מַעֲשׂוֹ רְשִׁיעִיא דְאָמִיר עֲלֵה עַל חֶרֶבְךָ תַחֵי עֲדָאָה דְעַדֵי מְנִי וְאִם שְׂבִיא דְשָׂבָא יִשְׁמַעְאֵל דְאָמִיר עֲלֵיהּ דְצַדִיקִיא הוּא יִשְׁתּוּיב: כַּה אַרִי כְדָנָן אָמַר יי אַף דְשָׁבוּ גְבָרִין אֲתִיב וְדַעְדוּ תְקִיפִין אֲשִׁיזִיב וְיִת פּוֹרְעֵנוּתִיךָ אָנָּא אֲתַפְרַע וְיִת בְּנֶךָ אָנָּא אֲפָרוֹק: כּוֹ וְאֲתָן יִת בְּסַר דְהוּוּ מוֹנֵן לִידָּ מִיכָל לְכָל עוֹפָא דְשָׂמְיָא וְכִמָּא דְמַתְרֹן מִחֲמַר מְרוּיָת פֶּן חוּת בְּרָא מִדְמֵהוֹן תַּתְרוּי וְיַדְעוּן כָּל בְּסָרָא אַרִי אָנָּא יי פְּרִיקִיד וּמְשׁוֹתִיךָ תְקִיפָא דִיעֶקֶב: א כְּדָנָן אָמַר יי אִידָּא הִיא אֲגַרְת פֶּטוּרִין דִּיהֶבִית לְכַנְשֵׁתְכוֹן אַרִי אֲתַרְחַקַת אוּ מִן גְּבַר דְלִיָּה חוֹבָה קְדָמִי דְזַבְנִית יִתְכוֹן לָהּ הָא בְּחוּבֵיכוֹן אֲוֹדְבִנְתוֹן וּבְמַרְדֵיכוֹן אֲתַרְחַקַת כְּנִשְׁתְּכוֹן: ב מָא דִין שְׁלִיחַת גְּבִיִי וְלָא תָבוּ אֲתַנְבִּיאוּ וְלָא קִבִּילוּ הָאֲתַקְפְּדָא אֲתַקְפַּדְתָּ גְבוּרְתִי מִלְמַפְרַק

כַּה פִּי־כַה | אָמַר יְדוּה גַם־שְׁבִי גְבוּר יִקַּח וּמִלְקוֹחַ עֲרִיץ יִמְלֹט וְאֶת־יְרִיבְךָ אֲנֹכִי אֲרִיב וְאֶת־בְּנֶיךָ אֲנֹכִי אוֹשִׁיעַ: כוֹ וְהֶאֱכַלְתִּי אֶת־מוֹנֶיךָ אֶת־בְּשָׂרָם וְכַעֲסִים דָּמָם יִשְׁכַּרוּן וְיִדְעוּ כָּל־בֶּשֶׂר כִּי אֲנִי יְדוּה מוֹשִׁיעֶךָ וּגְאֻלְךָ אֲבִיר יַעֲקֹב: נ א כַּה | אָמַר יְדוּה אִי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוֹת אֲמַכֶּם אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיהָ אוּ מִי מְנוּשֵׁי אֲשֶׁר־מְכַרְתִּי אֲתֶכֶם לוֹ הֵן בַּעֲוֹנוֹתֵיכֶם נִמְכַרְתֶּם וּבַפְּשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אֲמַכֶּם: ב מַדּוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה הַקְּצוֹר קָצְרָה יְדֵי מַפְדּוֹת וְאִם־עוֹפָא דְשָׂמְיָא וְכִמָּא דְמַתְרֹן מִחֲמַר מְרוּיָת פֶּן חוּת בְּרָא מִדְמֵהוֹן תַּתְרוּי וְיַדְעוּן כָּל בְּסָרָא אַרִי אָנָּא יי פְּרִיקִיד וּמְשׁוֹתִיךָ תְקִיפָא דִיעֶקֶב: א כְּדָנָן אָמַר יי אִידָּא הִיא אֲגַרְת פֶּטוּרִין דִּיהֶבִית לְכַנְשֵׁתְכוֹן אַרִי אֲתַרְחַקַת אוּ מִן גְּבַר דְלִיָּה חוֹבָה קְדָמִי דְזַבְנִית יִתְכוֹן לָהּ הָא בְּחוּבֵיכוֹן אֲוֹדְבִנְתוֹן וּבְמַרְדֵיכוֹן אֲתַרְחַקַת כְּנִשְׁתְּכוֹן: ב מָא דִין שְׁלִיחַת גְּבִיִי וְלָא תָבוּ אֲתַנְבִּיאוּ וְלָא קִבִּילוּ הָאֲתַקְפְּדָא אֲתַקְפַּדְתָּ גְבוּרְתִי מִלְמַפְרַק

the righteous escape?” (25) For so said the Lord, “Even the captives of a mighty warrior can be taken and the prey of a tyrant shall escape, and with your contender will I contend, and your sons I will save. (26) And those who taunt you — I will feed their flesh, and as with sweet wine they shall become drunk [from] their blood; and all flesh shall know that I am the Lord Who saves you, and your Redeemer, the Mighty One of Yaakov.” 50. (1) So said the Lord, “Where is your mother's bill of divorce that I sent her away? Or, who is it of My creditors to whom I sold you? Behold, for your iniquities you were sold, and for your transgressions your mother was sent away. (2) Why have I come and there is no man? [Why] have I called and no one answers? Is My hand too short to redeem, or do I have no strength to save? Behold, with My shout I dry

RASHI

(24) Shall prey be taken ... you would think it is impossible to take back from Eisav the prey— those captured from Yaakov the righteous. (26) Those who taunt you — This denotes taunting with words. Their flesh — [I will feed] to the beasts of the field. וכעסיס — means sweet wine. They — the fowl of the heavens — shall become drunk [from] their blood. (2) Why have I come — to draw near to you — and no one —

רש"י
(כד) היקח. בסבורים אתם שאי אפשר לקחת מעשו מלקוח שביו של יעקב הצדיק: (כו) מוניה. לשון אונאת דברים: את בשרם. לחית השדה: וכעסיס. יין מתוק: דמם ושכרו. עוף השמים: (ב) מדוע באתי. להתקרב אליכם: ואין איש. מכם פונה אלי:

of you turns to Me?

וְאִם לִית קְדָמִי חֵיל לְשִׁינְכָא
 הָא בְּמִזְפִּיתִי אַחְרִיב יִמָּא
 אֲשׁוּי נְהָרִין מְדַבְּרָא יִסְרוֹן
 לְהַצִּיל הֵן בְּגַעְרָתִי אַחְרִיב יָם אֲשֵׁים נְהָרוֹת מְדַבְּרָא
 תְּבַאֵשׁ דְּגַתָּם מֵאֵין מַיִם וְתָמַת בְּצַמָּא:

נוגיהון מבלי מ'א וימותון בצחותא:

up the sea, I make rivers into desert; their fish become foul because there is no water, and they die of thirst.”

Writings Psalms 74-75

כתובים תהלים פרק עד-עה

כג אֶל־תִּשְׁבַּח קוֹל צְרִירֶיךָ שְׁאוֹן קִמְיֶיךָ עֲלֶיהָ תִּמְיֶד:
 עה א לְמִנְצַח אֶל־תִּשְׁחַת מְזֻמּוֹר לְאַסְף שִׁיר:
 ב הוֹדִינוּ לָךְ וְ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְרוּ
 נִפְלְאוֹתֶיךָ: ג כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט:
 ד נְמוּגִים אֶרֶץ וְכָל־יִשְׁבֵּיהָ אֲנֹכִי תִכְנֵתִי עֲמוּדֶיהָ
 סֵלָה:

כג לא תתנשי קל מעיקך
 אתרגושא דקימין לקבלך
 דסלקא תדירא: עה א לשבחא
 בזמן די אמר דוד לא תחבל
 עמך תושבחתא על דוי
 דאסף שירא: ב אודינא לך יי
 אודינא וקריב שמך אשתעיו
 פרישותך: ג ארום אידע זמנא
 אנא תריצן אדון: ד מתמסין

דירי ארעא וכל יתבהא אנא אתקינית עמודהא לעלמין:

74. (23) Forget not the voice of Your adversaries, the tumult of those who rise up against you, which ascends continually. 75. (1) For the Leader; do not destroy. A psalm of Asaf, a song. (2) We give thanks to You, O God, we give thanks, and Your name is near; men tell of Your wondrous works. (3) “When I take the appointed time, I will judge with equity. (4) When the earth and all the inhabitants thereof are dissolved, it is I who will establish its pillars.” *Selah*.

RASHI

רש"י

(1) **Do not destroy** — *Israel*. (2) **We give thanks to You** — *for the good, and we also give thanks to You for the evil. [Your name] is near* — *Your name is in our mouths continuously*. (3) **When I take the appointed time** — *When we have a holiday, we do not engage in profane talk and frivolity as is the practice of the non-Jewish nations, rather — I [will judge]*

(א) אל תשחת. את ישראל: (ב) הודינו לך. על הטובה ואף הודינו לך על הרעה: וקרוב. בפנינו שמך תמיד: (ג) כי אקח מועד. בשיש לנו יום טוב אין אנו עסוקים בנבול פה ובקלות ראש במנהג האמות, רק אני מישראל וגו', לשבחך מעין יום המאורע: (ד) נמוגים ארץ וגו'. ביום מתן תורה היו נמוגים ארץ ויושביה: תכנתי עמודיה סלה. באמרי נעשה ונשמע:

with equity ... — *to praise You, with regard to the events of the day*. (4) **When the earth ... are dissolved** — *On the day of the giving of the Torah, the earth and the inhabitants thereof were dissolved. It is I who will establish its pillars* — *by my saying, “We will do and we will hear.”*

Mishnah Sotah, chapter 4.

משנה סוטה פרק ד

(1) A betrothed woman and a widow awaiting *yibum* [in the event of seclusion with another man after receiving due warning] neither drink nor take [the amount of] their *ketubah* [i.e., marriage settlement], as it is said, [regarding the water] “when a wife goes aside instead of to her husband” (Numbers 5:29) — excluding the betrothed woman and the widow awaiting *yibum* [who are not actual wives]. A widow [married] to a High Priest, [all the marriages enumerated here are illegal, therefore the women are not legal wives in regard to the laws of *sotah*,] a divorcee or a woman who has performed *chalitzah* [married] to a regular priest, a *mamzeret* or a Gibeonite woman [married] to an Israelite, and the daughter of an Israelite [married] to a *mamzer* or to a Gibeonite — they neither drink nor take their *ketubah*. (2) These [women] neither drink nor take [the amount of] their *ketubah*: the one who says, “I am defiled;” the one about whom witnesses came [and testified] that she is defiled; and the one who says, “I shall not drink.” If her husband said, “I shall not cause [her] to drink;” or if her husband had relations with her on the journey — she takes [the amount of] her *ketubah* and she does not drink. If their husbands died before they drank: the School of Shammai say, They take the [amount of] their *ketubah* and they do not drink; and the School of Hillel say, They do not drink and they do not take [the amount of] their *ketubah*. (3) [A wife] who was pregnant by a former husband or the mother nursing [the child of] a former husband [by Rabbinic decree a pregnant woman, or a nursing mother, divorced or widowed, should not remarry until the child is two], do not drink and do not take [the amount of] their *ketubah*; the opinion of Rabbi Meir. And the Sages say, He may separate from her, and remarry her later [after the child is two, therefore she is considered a legal wife]. A [naturally] infertile woman, an old woman, or a

רבנו עובדיה מברטנורא

א ארוסה ושומרת יבם. ארוסה שקנא לה ארוס ושומרת יבם שקנא לה יבם: **לא שותות.** דמעטינהו קרא: **ולא נוטלות כתובה.** שהיא גרמה לאסור עצמה עליו, שנסתרה אחר קנינו, דמקיניו ואיסור לא אמעיט, דכתיב (במדבר ה) דבר אל בני ישראל כו', לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינו: **תחת אישה.** ביושבת תחתיו הכתוב מדבר: **נתינה.** מן הגבעונים. ואסורים לבא בקהל: **לא שותות.** דלא נאמרה פרשה אלא בראייה לקיימה, דכתיב (שם) כי תשטה אשתו, בראייה לאישות הכתוב מדבר, פרט לאלמנה לכהן גדול וכו': **ולא נוטלות כתובה.** ואע"ג דשאר אלמנות לכהן גדול גובין כתובתן כדאמרין בכתובות (ק: וכן ביבמות פד.) זו אין לה כתובה, שסתירתה גרמה לה: **ב אמר בעלה איני משקה ושבעלה בא עליה בדרך.** שהוא גורם לה שלא תשתה, נוטלת כתובתה: **מתו בעליהן.** של כל סטות הראיות לשתות, ולא הספיקו להשקותן עד שמתו: **בית שמאי אומרים נוטלות כתובה.** דשטר העומד לגבות כגבוי דמי: **ולא שותות.** דכתיב (שם) והביא האיש את אשתו: **וב"ה אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובתן.** כלומר מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובתן, דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי: **ג מעוברת חבירו.**

א ארוסה ושומרת יבם, לא שותות ולא נוטלות כתובה, שנאמר אשר תשטה אשה תחת אישה, פרט לארוסה ושומרת יבם. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לממזר ולנתין, לא שותות ולא נוטלות כתובה: **ב ואלו לא שותות ולא נוטלות כתובה.** האומרת טמאה אני, ושבאו לה עדים שהיא טמאה, והאומרת איני שותה. ושבעלה אינו רוצה להשקותה. ושבעלה בא עליה בדרך, נוטלת כתובה ולא שותה. מתו בעליהן עד שלא שתו, בית שמאי אומרים, נוטלות כתובה ולא שותות. ובית הלל אומרים, לא שותות ולא נוטלות כתובה: **ג מעוברת חבירו ומינקת חבירו לא שותות ולא נוטלות כתובה,** דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר

woman not capable of bearing children [i.e., by taking a drug which caused permanent infertility] do not drink and do not take [the amount of] their *ketubah* [because marriage with these are forbidden to one who has no children]. Rabbi Eliezer says, He is able to marry another woman [i.e., a second wife], and to impregnate her and have children [therefore marriage with the aforementioned are legal]. And all other women, either they drink, or they do not take [the amount of] their *ketubah*. (4) The wife of a priest drinks

and is permitted to [have relations with] her husband [if found innocent, even though a priest is forbidden to his wife after rape, and the water does not disprove rape]. The wife of a eunuch drinks. Through [seclusion with] any person forbidden to her in marriage [the formal accusation by the husband] is established, except for [relations] with a minor [under age nine], and with one who is not a man [excluding an animal]. (5) These are the ones against whom the court is jealous [makes the formal accusation and warning against seclusion]: one whose husband became deaf, or mentally incompetent, or who was incarcerated in prison. Not for the purpose of causing her to drink, but rather to disqualify her for [receiving] her *ketubah*. Rabbi Yose says, Also to cause her to drink; when her husband will come forth from the prison, he will cause her to drink.

רבנו עובדיה מברטנורא

שמת או גרשה והניחה מעוברת או מניקה. ואסרוה חכמים לינשא עד שיהיה הולד בן שתי שנים. והלך זה ונשאה קודם הזמן, וקינא לה ונסתרה: **לא שותה**. שהרי אינה ראייה לקיימה, דס"ל ל"ר"מ הנושא מעוברת חבירו או מינקת חבירו יוציא ולא יחזיר עולמית. ואין הלכה כרבי מאיר: **יכול הוא להפרישה**. עד כ"ד חדשים: **ולהחזירה**: הלכך ראויה לאישות קרינא בה: **איילונית**. דוכרניתא דלא ילדה: **ושאינה ראויה לילד**. ששתתה כוס עיקרין. ואסור לקיימן למי שאין לו בנים: **רבי אליעזר אומר יכול הוא לישא אשה אחרת**. ויהיה מותר לקיים את זאת, הלכך ראויה לאישות היא. ואין הלכה כר' אליעזר: **ד אשת כהן שותה ומותרת לבעלה**. אם נמצאת נקיה. דמהו דתימא הואיל ואשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה, נחוש לה שמא נאנסה ולכך לא בדקה המים, קמ"ל: **אשת סריס שותה**. דלא תימא מבלעדי אישך אמר רחמנא, והאי לאו בר הכי הוא, קמ"ל: **על ידו כל העריות מקנאים**. אם קינא לה מאביה או מאחיה ומאחד מכל עריות, ונסתרה, הוי קיניו ונאסרת עליו ושותה. דלא תימא נטמאה נטמאה ב' פעמים, אחד לבעל ואחד לבעול, היכא דמתסרא עליה בהאי זנות, לאפוקי הא דאסירא עליה וקיימא אימא לא קא משמע לן: **חוץ מן הקטן**. פחות מבן ט' שנים ויום אחד, שאין ביאתו ביאה, כך פירש הרמב"ם. ולי נראה קטן פחות מבן י"ג שנה ויום א' ולא הביא סימנים, דכתיב (במדבר ה) ושכב איש אותה, איש ולא קטן: **וממי שאינו איש**. למעוטי בהמה: **ה ואלו שב"ד מקנאין להם**. אם רואין אותן שמתנהגות בפריצות: **ולא להשקותה אמרו**. דהא בעינן והביא האיש את אשתו, וליכא. ובעלה נמי לכשיבא אינו יכול להשקותה בקיניו זה, דבעינן וקינא והביא. ור"י לא בעי וקינא והביא. ואין הלכה כר"י. וסומא אינו משקה את אשתו, שנאמר (שם) מעיני אישה. וממה שנאמר (שם) אשה תחת אישה, למדנו שכל המונע הבעל מלהשקות מונע האשה מלשתות אם היה אותו הדבר באשה, לפיכך אם היתה היא סומא אינה שותה. ואם היתה חגרת אינה שותה, שנאמר (שם) והעמיד אותה הכהן. וכן אם היתה גדמת, שנאמר (שם) נתן על כפיה. או אלמת, דבעינן ואמרה האשה. וכן אם היה הבעל חגר או גדם או אלם אינו משקה מדכתיב אשה תחת אישה כדאמרין:

Gemarah Sotah 25a

גמרא סוטה דף כה.

The question was asked, If a husband retracted his warning, is the warning retracted or not? Do we say that the Torah depends upon the husband's warning and here the husband retracted it; or perhaps since he already gave a warning he is unable to withdraw it? — Come and hear: In the following cases a court of law can give warning: when the husband becomes a deaf-mute or has become mentally incompetent or is imprisoned. Should you maintain that, if a husband retracted his warning his warning is retracted, can we perform an action which the husband may come and retract! As a general rule, a man agrees with the opinion of a Court of Law. Come and hear: And they assign to him two disciples of the Sages lest he has relations with her on the journey. Should you maintain that, if a husband retracted his warning, his warning is retracted, let him then retract it and afterwards have relations with her! — Why are disciples of the Sages specified? Because they are learned men, so that if he wishes to have relations with her, they say to him: Withdraw your warning and have relations with her. Come and hear: Rabbi Yoshiyah said: Three things did Ze'ira tell me as emanating from the men of Jerusalem: If a husband retracted his warning the warning is retracted: If a Court of Law wished to pardon an elder who rebelled [against their decision] they may pardon him; and if the parents wished to forgive a *ben sorer umoreh* [stubborn and rebellious son] they may forgive him. When, however, I came to my colleagues in the South, they agreed with me regarding two, but did not agree with me regarding the case of the rebellious elder, so that disputes should not multiply in Yisrael. Deduce therefrom that if a husband retracted his warning the warning is retracted. Draw that conclusion. In this connection Rav Acha and Ravina differ. One said that [the warning can be] retracted before seclusion but not after seclusion, and the other said that also after seclusion it can be retracted. The more probable view is that of the one who said that it cannot be retracted. From where is this learned? — [It is to be inferred] from the answer which the Rabbis gave to Rabbi Yose; for it has been taught: Rabbi Yose says: By a *fortiori* reasoning [it is deduced] that a husband is trusted with her. If a husband is trusted in the matter of his wife during menstruation where the penalty is *karet*, how much more so in the matter of his wife while under suspicion in

איבעיא להוא בעל שמחל על קינויו מחול. אינו מחול? מי אמרינן בקינוי דבעל תלא רחמנא ובעל הא מחיל לה לקינויו או דילמא בין דקני לה מעיקרא לא מצי מחיל לה. תא שמע ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורים ואי אמרת בעל שמחל על קינויו קינויו מחול. עבדינן מידי דאתי בעל מחיל לה. סתמא דמלתא אדם מסכים על דעת בית דין. תא שמע ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמה יבוא עליה בדרך. ואי אמרת בעל שמחל על קינויו מחול לחלה לקינויה וליבעול. מאי שנא תלמידי חכמים דגמירי דאי בעי למיבעל אמרי לה: אחלה לקינויך ובעלה. תא שמע דאמר רבי יאשיה: שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים: בעל שמחל על קינויו קינויו מחול. וזקן ממרא שרצו בית דין למחל לו מוחלין לו. ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחל לו מוחלין לו. וכשבאתי אצל חברי שבדרום על שנים הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי שלא ירבו מחלוקות בישראל. שמע מינה בעל שמחל על קינויו קינויו מחול שמע מינה. פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר קודם סתירה מחול, לאחר אינו מחול. וחד אמר לאחר סתירה נמי מחול ומסתברא כמאן דאמר אינו מחול ממאי מדקא מהדרי רבנן לרבי יוסי דתניא רבי יוסי אומר: בעלה נאמן עליה מקל וחמר. ומה נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עליה, סוטה שהיא

connection with which there is mere prohibition (see Yevamot 11b). [The Rabbis] replied to him: No, for you may argue [that he may be trusted] in the case of his wife during menstruation to whom he will have a right [to have relations with, when she becomes pure], will you then argue so in the case of his wife while under suspicion when he may never have a right to her. Now if you maintain that [a warning may be] retracted after seclusion, then it can happen that he may again have a right to her; because if he wishes, he can retract his warning and have relations! Therefore, deduce from this that after seclusion it cannot be retracted. Draw that conclusion.

וזהר ואתחנן דף רס"ו ע"א.

אמר רבי אבא מאי דכתיב (ירמיה ב) אתי עובו מקור מים חיים להצב להם בארות וגו'. אותי עובו דא הוא מאן דמשקר באת רשימא קדישא. וכמה משקר בה דעגל לה ברשותא אחרא כמה דאת אמר (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר דאקרו (ירמיה ב) בורות נשברים דהא עמין עובדי עבודה זרה אקרו בורות נשברים. מקור מים חיים דא רשותא קדישא מהימנותא קדישא ואקרי באר מבועי דמין עילין נפקין ונזילין מנה כמה דאת אמר (שיר ד) ונזלים מן לבנון. (משלי ה) ונזלים מתוך בארד וכתוב (שיר ד) מעין נגים באר מים חיים. סמרא אחרא אקרי בורות נשברים. אשר לא יכילו המים (ס"א מהו אלא ההוא וכו') תא חזי נהרא דנגיד ונפיק אשקו, לכל נגתא (ס"א ורוי לכל נגתא) ורוי לכל אתר כמה דאוקימנא עד דמלי (נ"א דמטי) לההוא אתר בנגתא דאקרי באר מים חיים. ומתמן אתונו עלאין ותתאין (נ"א עלמין תתאין) כמה דאת אמר (בראשית ב) ומשם יפרד. וכל אגון סמרי דסטר שמאל לא משתקן מההוא נביעו דמין נביעין בגין דאגון מסמרא דשאר עמין. ואקרו בורות נשברים. ומאן דמשקר בשמא (נ"א ברשימא) קדישא בההוא סמרא אתרבק בבורות נשברים. אשר לא יכילו המים ולא עילי לתמן. וההוא דוכי לנטרא לה זכי לאתשקיא מההוא נביעו דנחלא (בעלמא דין) בעלמא דאתי וזכי דאתמלי ההוא באר עלאה לנגדא ברבאן לעלא ותתא זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי על דא כתיב (ישעיה נח) והיית בגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וי למאן דמשקר ברשימא קדישא דהא משקר בשמא עלאה. ולא עוד אלא דגרים להאי באר דלא אתברכא וקרינן עליה (דברים כב) כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל דיקא. ואוקמה רבי שמעון באתריה מאן דשוי תסקופי מלין על אנתתה קדמיתא ואפיק עלה שום ביש כמה דאפיק לעלא דכתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישראל סתם. ואזלא הא כי הא דאמר רבי היא אמר רבי יוסי בתולה ירתא שבע ברבות דאתברכא בשבע בגין דבתולת ישראל ירתא שבע ברבאן ועל דא אקרי בת שבע. ואנתתא אחרא מאן ברבאן דילה ברבכא דבעו ורות, כמה דאת אמר (רות ד) ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים ותן יי את וגו' דודאי בתולה בשבע אתברכא ולא אתתא אחרא ברוא דא:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, Chapter 161

ספר חסידים סימן קסא

If you have withstood a great trial, do not believe in yourself until the day you die,

אם עמדת בנסיון גדול אל תאמן בעצמך עד יום מותך לומר: הואיל ולא חטאתי בזה

saying to yourself, that since I did not sin in this great thing, I will not sin any more. For the evil impulse of today is not the same as that of tomorrow. Therefore, even with regard to the same matter, perhaps tomorrow you will not be able to withstand it. We see that David did not sin with Avigayil but sinned with Batsheva. He did not sin against his pursuer, who wanted to kill him, and did not strike his hand against God's anointed nor allow Avishai to strike his hand, against him. Yet he later sinned against Uriyah, who sought his good. For if you say, I can believe in myself, since I was saved from a great sin, you are perceiving yourself as a righteous person, greater than the angels. Furthermore, you regard yourself and your wisdom more highly than the One Who created you. As it says, "Indeed, He does not believe in His servants, and He ascribes foolishness to His angels." (Job 4:18) That is, the Holy One, blessed be He, Who knows what will be in the future, does not believe in His angels and His holy ones. And as for you, whose thoughts switch from good to bad, how much more so should you not believe in yourself. Similarly, it says, "Happy is the man who fears always" (Proverbs 28:14) — that he not sin. Teach your heart full of knowledge to know the fear of God. As it is written, "Teach me good sense and knowledge." (Psalms 119:66)

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 1

(1) When one says any blessing, he must say it so that it is audible to himself, but if he did not, he has fulfilled his obligation whether he emitted the words with his lips or said the blessing in his heart. (2) In any blessing, one must not interrupt with other things between the blessing and [eating] the item on which it is said. If one did interrupt, he must repeat the blessing. If one interrupted with matters related to the blessing he does not have to repeat the blessing. For example, if one said a blessing on bread and before eating he said, bring salt, bring the cooked food, give so-and-so to eat, give food to the animal, or the like, he does not have to repeat the blessing. This is true

הגדול לא אֶחָטָא יוֹתֵר. לְפִי שְׂאִין יֵצֵר הָרַע שֶׁל הַיּוֹם שׁוּהָ לְשֵׁל מָחָר, לְפִיכֶךָ אֶפְלוּ בְּאוֹתוֹ דְּבַר שְׂמָא לְמָחָר לֹא תוּכַל לְסַבֵּל. שְׁהָרִי דְּוֹד לֹא חָטָא בְּאַבְיָגַיִל וְחָטָא בְּבַת שְׁבַע. דְּוֹד לֹא חָטָא בְּרוּדְפוֹ שְׂרָצָה לְהָרְגוֹ וְלֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִשְׁיַח ה' וְלֹא נָתַן רְשׁוּת לְאַבְיָשַׁי לְשַׁלַּח יָד בּוֹ וּלְבַסּוֹף חָטָא בְּאוּרִיָּה שְׁהָיָה מִבְּקֵשׁ טוֹבָתוֹ. שְׂאָם תֵּאמְרָא אוּכַל לְהֶאֱמִין כִּי הוּאֵיל וְנִצְלָתִי מִעֲבָרָה גְדוּלָּה הָרִי אֶתָּה תוֹפֵשׁ עֲצָמְךָ צַדִּיק מִן הָעֲלִיּוֹנִים וְלֹא עוֹד יוֹתֵר מִמִּי שְׁבָרָא אוּתָךְ אֶתָּה מְחִזִּיק אוּתָךְ וְחִכְמָתָךְ, שְׁנֶאֱמַר (אִיּוֹב ד) הֵן בְּקִדּוּשְׁיִי לֹא יֵאֱמִין וּבְמִלְאָכְיוֹ יֵשִׁים תְּהַלְּהוּ. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהוּא יוֹדַע מַה עֲתִיד לְהֵיחֹת אֵינּוּ מֵאֲמִין בְּמִלְאָכְיוֹ וּבְקִדּוּשְׁיוֹ. וְאִם תֵּאמְרָא שְׂמַחֲשׁבוּתֵיךָ מִתְּחַלְּפִים מִטוֹבָה לְרָעָה, כֹּל שְׂכַן שְׁלֹא תֵאֱמִין וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כח) אֲשֶׁרִי אָדָם מִפְּחַד תְּמִיד, שְׁלֹא יִחָטָא לְמַד לְבָךְ מִלֵּא דַעַת לְדַעַת יִרְאַת ה' וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיט) טוֹב טַעַם וְדַעַת לְמַדְנִי:

הלכה

הרמב"ם הלכות ברכות פרק א

א כָּל הַבְּרָכוֹת בְּלִן צְרִיף שִׁישְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ מַה שְׁהוּא אוֹמֵר וְאִם לֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ יֵצֵא בֵּין שְׁהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו בֵּין שְׁבָרָךְ בְּלִבוֹ: ב כֹּל הַבְּרָכוֹת בְּלִן לֹא יִפְסִיק בֵּין הַבְּרָכָה וּבֵין הַדְּבַר שְׂמִבְּרָכִין עָלָיו בְּדְבָרִים אַחֵרִים וְאִם הִפְסִיק צְרִיף לְחֹזֵר וּלְבָרָךְ שְׁנִיָּה. וְאִם הִפְסִיק בְּדְבָרִים שֶׁהֵן מֵעֲנִין דְּבָרִים שְׂמִבְּרָכִין עָלָיו אֵינּוּ צְרִיף לְבָרָךְ שְׁנִיָּה. כִּיצַד כְּגוֹן שְׁבָרָךְ עַל הַפֶּת וְקִדְּם שְׂיֵאכַל אָמַר הִבִּיאוּ מִלַּח, הִבִּיאוּ תְּבַשְׂמִיל, תִּנּוּ לְפִלוּנִי לְאֹכֵל, תִּנּוּ מֵאֲכָל לְבַהֲמָה וְכִיּוֹצֵא

of all similar cases. (3) Any blessing may be said by a person who is impure, whether his impurity is of a type from which he can purify himself that day or of a type from which he cannot purify himself that day. It is forbidden to say a blessing while one is naked, rather he must cover his organ. This applies to a man, but a woman may sit down

so that her genitalia is pressed against the ground, and then she may say the blessing.

באלו אינו צריך לברך שנית וכל כיוצא בזה: ג כל הברכות בלן מתר לטמא לברך אותן בין שהיה טמא טמאה שהוא יכול לעלות ממנה בו ביום. ואסור למברך לברך כשהוא ערום עד שיכסה ערותו במה דברים אמורים. באיש, אבל באשה יושבת ופניה טוחות בקרקע ומברכת:

EIKEV FOR WEDNESDAY
TORAH

עקב ליום רביעי
תורה

יבין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

א כל תפקדתא די אנא מפקדך יומא דין תטרון למעבד בדיל דתיחון ותסגון ותיתון ותירתון ית ארעא די קיים יי לאבהתכון: ב ותדפר ית כל ארחא די דברך יי אלהך דנן ארבעין שנין במדברא בדיל לענייתך לנפיותך למדע ית די בלבך

ח א כל-המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את-הארץ אשר-נשבע ידוה לאבותיכם: ב וזכרת את-כל-הדרך אשר הוליכך ידוה אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענתך לנסתך לדעת

8. (1) Every commandment which I command you this day you will keep to do, that you may live and multiply, and go in and possess the land which the Lord swore to your fathers. (2) And you will recall the entire way on which the Lord your God led you these forty years in the desert to afflict you to test you, so that He would know what is in your heart, whether you would keep His

RASHI

(1) **Every commandment** — *This is to be understood plainly. And a Midrashic explanation is [“the whole of the commandment ... you will keep”]: If you have started a “mitzvah,” finish it, because it is attributed only to the one who completes it, as it is said, (Joshua 24:32), “And the bones of Yoseph, which the children of Israel brought up from Egypt, they buried in Shechem.” But did not Moshe alone occupy himself with them, to bring them up (see Exodus 13:19)? However, since he did not complete the mitzvah [of burying these bones], and the Children of Israel did, [this mitzvah] was accredited to their name (Tanchuma).*

רש"י

(א) כל המצוה. כפשוטו. ומדרש אגדה אם התחלת במצוה, גמר אותה, שאינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה, שנאמר: “ואת-עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם.” והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם? אלא לפי שלא הספיק לגמרה וגמרה ישראל נקראת על שמם: